

התחייבויות והון

36. פיקדונות הציבור

- א. במאזן יש להציג פיקדונות הציבור בסכום אחד ובביאור יש לגלות את מרכיבי הסעיף בהתאם למתכונת הגילוי המפורטת בביאור 19 פיקדונות הציבור.
- ב. לעניין חלק א' של הביאור "סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד" – מובהר כי:
- (1) יינתן גילוי נפרד על פיקדונות שגויסו מחוץ לישראל (להלן – בחו"ל), כאשר פעילות גיוס הפיקדונות בחו"ל היא מהותית, כלומר בכל מצב שבו באחת או יותר מתקופות הדיווח (1) יתרת הפיקדונות שגויסו בחו"ל או (2) ההוצאות המיוחסות לפיקדונות שגויסו בחו"ל עולה על 10% מהיתרה המתאימה בדוח הכספי.
 - (2) אנשים פרטיים – יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים – הלוואות לדיור ואחר"; מובהר כי כאשר חלק מחבות של יחיד סווגה בענף משק, השונה מענף משק "אנשים פרטיים", אין לסווג יחיד זה כ"אנשים פרטיים".
 - (3) תאגידים ואחרים – כל מי שאינו מדווח כ"אנשים פרטיים" או כ"גופים מוסדיים".
- ג. לעניין חלק ב' של הביאור - "פיקדונות הציבור לפי גודל" – מובהר כי:
- (1) לגבי מפקיד עם מספר חשבונות, תחושב היתרה הכוללת של הפיקדונות עבור אותו מפקיד.
 - (2) יתרות בחשבונות משותפים יכללו ביתרה הכוללת של המפקיד הגדול ביותר מבין בעלי החשבון.
 - (3) יש לציין את תקרת הפיקדון במדרגה העליונה הרלוונטית לתאגיד הבנקאי אם היא נמוכה מתקרת הפיקדון במדרגה העליונה במתכונת לדוגמה של ביאור זה.
 - (4) לפחות החל מהמדרגה העליונה הרלוונטית לתאגיד הבנקאי, בנתונים על בסיס מאוחד סיווג המדרגה ייקבע בהתאם לסך כל הפיקדונות שגויסו מאותו מפקיד מכל החברות שדוחותיהן אוחדו ("איחוד ספציפי").

37. פיקדונות מבנקים

- א. בסעיף זה ייכללו פיקדונות מבנקים, לרבות ההלוואה המוניטרית מבנק ישראל ומבנקים מרכזיים אחרים, לרבות פיקדונות מיועדים וקיבולים ומשיכות יתר מבנקים.
- ב. בביאור יינתן גילוי לסעיפים להלן, תוך מיון בין פיקדונות שגויסו בישראל לבין פיקדונות שגויסו מחוץ לישראל, בכפוף למהותיות (ראה סעיף 36.ב לעיל), ומיון בין פיקדונות מבנקים מסחריים לבין פיקדונות מבנקים מרכזיים:
- (1) פיקדונות לפי דרישה;
 - (2) פיקדונות לזמן קצוב;
 - (3) התחייבויות התאגיד הבנקאי עבור קיבולים על שטרי חליפין ועל אשראי תעודות; רכש התאגיד הבנקאי קיבול של עצמו, יש להקטין סעיף זה בסכום הקיבול.

38. פיקדונות הממשלה (4/97)

בסעיף זה ייכללו פיקדונות ממשלת ישראל וממשלות זרות. כאשר כולל הסעיף ממשלות זרות הוא ייקרא "פיקדונות ממשלות".

39. איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים (10/02)

- א. בביאור יוצגו בנפרד היתרות של איגרות חוב ושל כתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות ושאינם מקנים זכות לרכישת מניות, תוך מיון לפי סוג המטבע או ההצמדה וציון שנות הפרעון ושיעורי ההוצאה, על בסיס ממוצע משוקלל. יחד עם זאת יש לדווח גם על משך החיים הממוצע (מח"מ) עד למועד שינוי הריבית. נוסחאות ודוגמאות לחישוב שנות הפרעון ושיעורי ההוצאה על בסיס ממוצע משוקלל ניתנות בנספח ה'.
- ב. בסעיף זה ייכללו גם רכיבי ההתחייבות של איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה במניות. יתרות אלו יוצגו בנפרד בביאור.
- ג. נכללו בסעיף זה כתבי התחייבות נדחים, יוצגו הללו בנפרד בביאור.
- ד. איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים יימדדו לפי ערכם המופחת (כהגדרתה בסעיף 24.ז. בהתאמה), ליום המאזן.

ה. יש לציין בביאור את הנכסים ששועבדו לטובת מחזיקי איגרות חוב, סוג הנכס המשועבד ואת סכומי איגרות החוב וכתבי ההתחייבות שבגינם שועבדו הנכסים.

40. התחייבויות אחרות (1/03)

בסעיף זה ייכללו ויפורטו בביאור בין היתר:

- א. עתודה למיסים נדחים, שתוצג לאחר קיזוז של מיסים נדחים לקבל, תוך הפניה לביאור 8. עולים מיסים נדחים לקבל על עתודה למיסים נדחים, תיכלל היתרה נטו בסעיף "נכסים אחרים". הוראה זו בדוח מאוחד מתייחסת לדוח כספי של כל תאגיד בנפרד;
- ב. הסכומים בהם עולות העתודות לפיצויי פיטורים, פיצויי פרישה ופנסיה על היעודות המתאימות שיוצגו תוך הפניה לביאור 23;
- ג. עודפות היעודות על העתודות - ייכללו הסכומים המתאימים בסעיף "נכסים אחרים" (ראה סעיף 35). הוראה זו בדוח המאוחד, מתייחסת לדוח כספי של כל תאגיד בנפרד;
- ד. עתודה שוטפת למס הכנסה, בניכוי מקדמות ששולמו בשנים שלגביהן עדיין לא הוצאו שומות מס הכנסה סופיות, עודפות המקדמות על העתודה השוטפת, תיכלל היתרה נטו בסעיף "נכסים אחרים" (ראה סעיף 35). הוראה זו בדוח המאוחד, מתייחסת לדוח הכספי של כל תאגיד בנפרד;
- ה. הכנסות שנתקבלו מראש, למעט אלה שיש לקזז מסעיפי "האשראי";
- ו. בוטל;
- ז. סכומי התקבולים על חשבון מניות שטרם הוקצו הניתנים להחזרה וסביר שיוחזרו;
- ח. סכומי התקבולים על חשבון כתבי אופציה שטרם הוקצו הניתנים להחזרה וסביר שיוחזרו;
- ט. בוטל;
1. ח. זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי.
- ט. זכאים אחרים ויתרות זכות שיכללו בין היתר:
 - (1) זכאים עבור הוצאות שטרם שולמו, למעט ריבית והפרשי הצמדה, שבהתאם לסעיף 10 יש לצרף לסעיף המתאים במאזן (ראה פסקה (2) להלן);

- (2) בוטל ;
- (3) הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ;
- (4) בטל ;
- (5) בטל ;
- (6) שווי שוק של ניירות ערך שנמכרו בחסר ;
- (6א) ניירות ערך שהתקבלו כביטחון בעסקאות השאלת ניירות ערך, אשר התאגיד הבנקאי רשאי למכור או לשעבד אותם ;
- (7) כאשר סך כל סעיף המשנה "זכאים אחרים ויתרות זכות" הוא מהותי, יש לפרט בביאור את הרכיבים המהותיים.

41. הטבות לעובדים

- א. תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא הטבות לעובדים כדלקמן :
- (1) נושא 710 בקודיפיקציה (ASC 710) – תגמול – כללי.
- (2) נושא 712 בקודיפיקציה (ASC 712) – תגמול – הטבות לאחר סיום העסקה שאינן בגין פרישה.
- (3) נושא 715 בקודיפיקציה (ASC 715) – תגמול – הטבות בגין פרישה.
- (4) נושא 420 בקודיפיקציה (ASC 420) - מחויבויות בגין עלויות מימוש או יציאה מפעילות.
- ב. ביישום כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב:
- (1) יש ליישם את נספח י"ז בהוראות הדיווח לציבור בדבר "הנחיות והבהרות בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא הטבות לעובדים".
- (2) השיעור שמשמש להיוון התחייבויות בגין זכויות עובדים יקבע על ידי תאגיד בנקאי לפי שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות לפירעון, של איגרות חוב ממשלתיות בישראל, במועד הדיווח, בתוספת מרווח ממוצע על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח (להלן – המרווח הבינלאומי). משיקולים פרקטיים נדרש לקבוע את המרווח הבינלאומי לפי ההפרש הממוצע בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות לפירעון, על איגרות חוב של קונצרנים בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון על איגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל במועד הדיווח¹.

¹ לצורך כך יש להיעזר בנתונים חיצוניים על שיעורי התשואה לפדיון הנכללים באתר האינטרנט של אגודת האקטוארים בארה"ב (ראה בכתובת www.soa.org/professional-interests/pension/resources/pen-resources-pension.aspx). משיקולים פרקטיים תאגיד בנקאי רשאי להשתמש בנתון מחושב אחד של מרווח ממוצע, ובלבד שיישם שיטה זו בעקביות. בהקשר זה, ראה נתונים חיצוניים הנכללים באתר האינטרנט של הפדרל רזרב בסט. לואיס (ראה בכתובת <http://research.stlouisfed.org/fred2/series/BAMLC0A2CAA>).

תאגיד בנקאי הסבור ששינויים במרווח המתקבל לעיל בתקופה מסוימת נובעים מתנודות חריגות בשווקים, באופן שהמרווחים המתקבלים על פיהן אינם מתאימים לשמש להיוון כאמור לעיל, יפנה לקבל הנחיה מקדמית מהפיקוח על הבנקים. דוגמאות למצבים אלה יכולים לכלול, בין היתר, שינויים בגינם המרווח המתקבל גבוה מהמרווח על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (מקומי) בישראל.

תאגיד בנקאי יקבע מדיניות ונהלים ברורים שיפרטו כיצד נקבע שיעור ההיוון להתחייבויות בגין זכויות עובדים.

(3) תאגיד בנקאי המתקשה בביצוע חישוב אקטוארי של ההתחייבות בגין הטבות לאחר פרישה יפנה למנהל יחידת דיווח כספי בפיקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית.

ב. תאגיד בנקאי יערוך את ביאור 23 "הטבות לעובדים" בהתאם לנסיבות הקיימות אצלו. תאגיד בנקאי יוסיף מידע על הנדרש במתכונת ביאור 23 כדי למלא אחר הדרישות של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא הטבות לעובדים. הגילוי יכלול בין היתר התייחסות לנושאים הבאים:

- (1) יפורטו ויתוארו סוגי ההתחייבויות בשל יחסי עובד מעביד לרבות פנסיה, פיצוי פיטורין, פיצוי פרישה, מענק פרישה, מענק הסתגלות ופיצוי בשל ימי מחלה שלא נוצלו, חופשות, מענקי יובל, הטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה וכו'.
- (2) יצוין הסכום הכלול במאזן לגבי כל סוג התחייבות כאמור, והקבוצה שבה הוא כלול; הייתה ההתחייבות התחייבות לתשלום פיצויי פיטורין אשר לגביה התשלום לקופת גמל או לקרן אחרת מהווה פרעון ההתחייבות לפי חוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג 1963, יצוין הדבר ואין חובה לפרט את סכום ההתחייבות ואת הקבוצה שבה הוא כלול.
- (3) יפורטו דרך החישוב של סכום שצוין לפי סעיף קטן (2) וההנחות ששימשו בסיס לחישוב.
- (4) יצוין סכום נכסי התוכנית בשל כל סוג התחייבות אשר לגביו צוין הסכום לפי סעיף קטן (2), והקבוצה שבה הוא כלול.
- (5) יש לציין אם ההתחייבות מוחלטת או מותנית, תוך פירוט ההתנאות.
- (6) יש לציין את שיעור ההיוון ששימש לחישוב הערך האקטוארי של ההתחייבות ואם קיים שינוי בהנחות, כיצד הוא משפיע על שנים קודמות.

41.א. עסקאות תשלום מבוסס מניות

- א. תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא עסקאות תשלום מבוסס מניות כמפורט בקודפיקציה בסעיף – ASC 718 Compensation – Stock Compensation.
- ב. תאגיד בנקאי יערוך את ביאור 24. עסקאות תשלום מבוסס מניות, בהתאם לנסיבות הקיימות אצלו. במידת הצורך יוסיף תאגיד בנקאי מידע על הנדרש במתכונת ביאור 24. כדי למלא אחר דרישות כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא זה.

42. הבחנה בין התחייבויות והון

תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא סיווג כהון או כהתחייבות של מכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים מורכבים. לצורך כך תאגיד בנקאי יישם, בין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 480 בקודיפיקציה בדבר "הבחנה בין התחייבות והון", בהוראות נושא 20-470 בקודיפיקציה בדבר "חוב עם אפשרות להמרה ואפשרויות אחרות" (Debt with Conversion and Other Options), ואת הוראות נושא 30-505 בדבר "מניות באוצר". בנוסף, ביישום ההבחנה בין התחייבות והון יש להתייחס להוראות הדיווח לציבור הנוגעות למכשירים משובצים כפי שמוצגים בחלק א'1 בדבר "מכשירים נגזרים ופעילויות גידור".

43. הון

א. לעניין סעיף זה וסעיפים אחרים שעניינם הון עצמי, "כתב אופציה" - נייר ערך המקנה למחזיק בו זכות לרכוש מניות שיקצה התאגיד הבנקאי תמורת תוספת מימוש במועד ובתנאים שנקבעו, ובלבד שהתמורה ששולמה אינה ניתנת להחזרה לרוכש.

ב. ההון העצמי יסווג ויוצג בדוח על השינויים בהון העצמי בהתאם לאמור בסעיף 81.

ג. בביאור 25א - "הון עצמי", יוצגו:

(1) פרטים לגבי המניות:

- (א) יפורט הון המניות הנומינלי הרשום, המונפק והנפרע, בתוספת מספר המניות, כשהוא מחולק לפי סוגי המניות בציון ערכן הנקוב וזכויותיהן העיקריות, תוך הבחנה בין מניות רשומות על שם לבין מניות למוכ"ז;
- (ב) נלוות למניות זכויות צמודות למטבע חוץ או לבסיס אחר יצויין הדבר ויפורטו בסיסי ההצמדה ויתר תנאי ההצמדה;
- (ג) יפורטו תנאי הפדיון של המניות הניתנות לפדיון, לרבות - מי זכאי לדרוש את הפדיון או לקבוע את מועדו;
- (ד) יפורט בנפרד כל תקבול שנתקבל על חשבון מניות שטרם הוקצו ואינו ניתן להחזרה. יצויין סוג המניות, כמותן, מחירן ותנאי הנפקתן;
- (ה) יש לציין את סוגי המניות הרשומות בבורסה וכמותן.

(2) פרטים בדבר:

- (א) בוטל;
- (ב) התקשרויות להקצאת מניות כאמור בסעיף 44;
- (ג) מניות הטבה כאמור בסעיף 45;
- (ד) דיבידנד כאמור בסעיף 45א;
- (ה) התקשרויות הבנק להנפיק מניות, שיתייחסו בין היתר לסוגי המניות, כמותן והתמורה עבור המניות.

- ד. הוקצו לעובדים ניירות ערך של התאגיד הבנקאי יצוינו פרטים אלה :
- (1) סוגי ניירות הערך ותנאיהם ;
 - (2) מספר ניירות הערך ;
 - (3) הדרך בה נקבע שווי ניירות הערך, אופן חישובו וההנחות ששימשו בסיס לו ;
 - (4) התמורה שנתקבלה עבורם או שתתקבל בעת מימושם ואופן תשלומה ;
 - (5) שערי המניה של התאגיד הבנקאי סמוך לפני החלטת הדירקטוריון על הקצאת ניירות הערך וסמוך לפני הקצאת ניירות הערך ;
 - (6) סכומי ההלוואות שנתן התאגיד הבנקאי לרכישת ניירות הערך ותנאיהן ;
 - (7) ישא התאגיד הבנקאי במיסים בשל הקצאת ניירות הערך או מימושם יצוין הדבר ויפורטו סכומי המיסים בהם נשא התאגיד הבנקאי, ובמידת האפשר, סך כל סכומי המיסים הצפויים לחול ;
 - (8) תנאים אחרים הנילווים להקצאה.
- ה. (1) ניתנו הטבות לעובדים בצורת חבילת הנפקה, יפורטו מרכיבי הטבות, זכאויות והתניות.
- (2) הותנתה הזכאות להטבה בשירותים עתידיים, תפורט פרישת הטבה הנדחית על פי שנים, מיום ההנפקה ועד להפיכת הזכות למוקנית.
 - (3) יצוינו הסכום הנומינלי והסכום המדווח של הון המניות שהונפק לעובדים בתוספת הטבה שנוקפה לדוח רווח והפסד עד למועד הדיווח.

43.א. בוטל.

44. התקשרויות להקצאת מניות

- א. הוקצו כתבי אופציה, יצויינו הסכומים שנתקבלו בעדם, בניכוי הוצאות ההנפקה המיוחסות להם.
- ב. יצויינו הסכומים שנתקבלו על חשבון כתבי אופציה שטרם הוקצו.
- ג. היו סכומי התקבולים האמורים סעיף קטן ב. ניתנים להחזרה, יוצגו אלה בסעיף נפרד בביאור על התחייבויות אחרות כאמור בסעיף 40. ז..
- ד. יפורטו התנאים שלפיהם עשוי התאגיד הבנקאי להקצות מניות על פי כתבי אופציה או על פי התקשרות אחרת, בין אם התקבלו תקבולים על חשבון כתבי האופציה או ההתקשרות ובין אם לאו; תנאים אלה יפורטו בנפרד לגבי כל סוג של כתבי אופציה או התקשרות ויתייחסו, בין היתר, לסוג המניות, מספרן והתמורה בעדן בין כתמורה בעד הקצאת כתבי האופציה ובין כתמורה נוספת שתתקבל בעת המימוש וכן התקופות או המועדים למימוש כתבי האופציה או ההתקשרות.
- ה. הוקצו תעודות התחייבות הניתנות להמרה במניות או הוקצו ניירות ערך המקנים זכות לרכישת תעודות כאמור, יפורטו התנאים לפי סעיף קטן ד. בשינויים המחוייבים.
- ו. יצויין מספר המניות לסוגיהן שהוקצו עקב מימוש זכויות כאמור בסעיפים קטנים ד. ו- ה. בשנת הדיווח, בציון התמורה שנתקבלה בעת המימוש ויובאו פרטים בדבר פקיעתן של זכויות כאמור בשנת הדיווח.

45. מניות הטבה

חולקו מניות הטבה או הוצעה חלוקה כאמור עד לתאריך אישור הדוחות, יצויינו מספר המניות שחולקו או שהוצעה חלוקתן, סוגן וערכן הנקוב, תוך פירוט מספר המניות שחולקו או שתחולקנה בשל כל מאה מניות; אין חובה לפרט חלוקה שנכללה בתקופה שלפני שנת הדיווח וחלוקה מיועדת מרווחים של תקופה שלאחר תאריך המאזן.

45. דיבידנד (1/03)

- א. בוטל.
- ב. בביאור על ההון העצמי יינתנו פרטים בדבר דיבידנדים, לרבות ציון דיבידנד לכל סוג מניה. במסגרת מידע זה יינתן גילוי נפרד ל"דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן".
- ג. דיבידנדים יוצגו ברוטו; ההקטנה בחבות המס עקב חלוקת דיבידנדים תנוכה מסעיף "ההפרשה למיסים".
- ד. יצויין בביאור 25א - הון עצמי - כל סכום דיבידנד צביר שבפיגור.

45. הגבלות על חלוקת עודפים וקרנות

- א. הוגבלה חלוקת עודפים וקרנות הניתנות לחלוקה במזומנים, יצויינו סכומם, תקופת ההגבלה ותנאיה.
- ב. נכללו במאזן התאגיד הבנקאי עודפים וקרנות הניתנים לחלוקה, שנצברו בחברות מוחזקות וחלוקתם על ידי אותן חברות הוגבלה זמנית, יצויינו הסכומים, תקופות ההגבלות ותנאיהן.

45. הלימות הון (Capital Adequacy) לפי הוראות המפקח על הבנקים (11/02)

- א. יחסי הון לרכיבי סיכון יחושבו בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בדבר "מדידה והלימות ההון".
- ב. תאגיד בנקאי יגלה לכל הפחות את הפרטים הבאים :
- (1) תיאור דרישות המפקח על הבנקים להלימות ההון.
 - (2) ההשפעות האפשריות (או ההשפעות בפועל) של אי עמידה בדרישות אלה.
 - (3) האם התאגיד עומד בדרישות ההון הסטנדרטיות ו/או בדרישות הספציפיות שקבע המפקח על הבנקים, לרבות התייחסות לגורמים הבאים :
 - (1) הנתונים המפורטים במתכונת ביאור 25.
 - (2) גורמים היכולים להשפיע באופן מהותי על הלימות ההון, כגון רכיבי הון הנתונים לתנדטיות.
- ג. הגילויים הנדרשים בסעיף זה יינתנו גם בהתייחס לכל חברת בת משמעותית (Significant) לעניין זה.

45. יחס המינוף (Leverage Ratio) לפי הוראות המפקח על הבנקים

- א. יחס המינוף יחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 218 בדבר "יחס מינוף".
- ב. תאגיד בנקאי יגלה לכל הפחות את הפרטים הבאים :
- (1) תיאור דרישות המפקח על הבנקים ליחס המינוף.
 - (2) ההשפעות האפשריות (או ההשפעות בפועל) של אי עמידה בדרישות אלה.
 - (3) האם התאגיד עומד בדרישות שקבע המפקח על הבנקים, לרבות התייחסות לגורמים הבאים :
 - (1) הנתונים המפורטים במתכונת ביאור 25.
 - (2) גורמים היכולים להשפיע באופן מהותי על יחס המינוף.
- ג. הגילויים הנדרשים בסעיף זה יינתנו גם בהתייחס לכל חברת בת משמעותית (Significant) לעניין זה.

45. יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) לפי הוראות המפקח על הבנקים

- א. יחס כיסוי הנזילות יחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 221 בדבר "יחס כיסוי הנזילות".
- ב. תאגיד בנקאי יגלה לכל הפחות את הפרטים הבאים :
- (1) תיאור דרישות המפקח על הבנקים ליחס כיסוי הנזילות.
 - (2) ההשפעות האפשריות (או ההשפעות בפועל) של אי עמידה בדרישות אלה.
 - (3) האם התאגיד עומד בדרישות שקבע המפקח על הבנקים, לרבות התייחסות לגורמים הבאים :
 - (1) הנתונים המפורטים במתכונת ביאור 25.
 - (2) גורמים היכולים להשפיע באופן מהותי על יחס כיסוי הנזילות.
- ג. הגילויים הנדרשים בסעיף זה יינתנו גם בהתייחס :
- (1) לתאגיד הבנקאי (לא מאוחד), כאשר לפי הוראות ניהול בנקאי תקין התאגיד הבנקאי נדרש לעמוד ביחס כיסוי נזילות גם על בסיס לא מאוחד.
 - (2) לכל חברת בת משמעותית (Significant) לעניין זה.

45. יחס מימון יציב נטו (Net Stable Funding Ratio) לפי הוראות המפקח על הבנקים

- א. יחס מימון יציב נטו יחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 222 בדבר "יחס מימון יציב נטו".
- ב. תאגיד בנקאי יגלה לכל הפחות את הפרטים הבאים :
- (1) תיאור דרישות המפקח על הבנקים ליחס מימון יציב נטו.
 - (2) ההשפעות האפשריות (או ההשפעות בפועל) של אי עמידה בדרישות אלה.
 - (3) האם התאגיד עומד בדרישות שקבע המפקח על הבנקים, לרבות התייחסות לגורמים הבאים :
 - (1) הנתונים המפורטים במתכונת ביאור 25.
 - (2) גורמים היכולים להשפיע באופן מהותי על יחס מימון יציב נטו.
- ג. הגילויים הנדרשים בסעיף זה יינתנו גם בהתייחס :
- (1) לכל חברת בת משמעותית (Significant) לעניין זה.

46. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

תאגיד בנקאי יישם את נושא 460 בקודיפיקציה בדבר "ערבויות".

בביאור (כדוגמת ביאור 31) יובאו פרטים בדבר עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים בהן הסכום הנקוב מיצג סיכון אשראי, תוך מיון כלהלן:

1. אשראי תעודות - ייכלל אשראי תעודות שנועד למימון יבוא ויצוא של סחורות. אשראי תעודות בקשר עם יבוא ייכלל כאמור לעיל, בין אם התאגיד הבנקאי חייב לשלם למוכר במישרין ובין באמצעות כתב, אולם זאת רק כאשר התחייבות בתאגיד הבנקאי מותנית במסירת מסמכים אליו או אל הכתב והמסמכים טרם נתקבלו, כלומר, כל עוד ההתחייבות היא תלויה ולא מוחלטת;

2. ערבויות להבטחת אשראי - תיכללנה התחייבויות על חשבון לקוחות כלהלן:

(א) ערבות, כתב שיפוי או התחייבות אחרת לנותן אשראי או למי שנעשה ערב למילוי התחייבותו של מקבל האשראי, לרבות ערבויות ליתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי שיינתן להן גילוי בנפרד.

(ב) נכיון משנה שלא על ידי בנק ישראל, אלא אם אין לקונה זכות חזרה על התאגיד הבנקאי המוכר;

(ג) ערבות לטובת ספק שירותים או סחורות להבטחת תשלומים בעד השירותים או הסחורות שהוא מספק;

(ד) ערבות לטובת משכיר ציוד להבטחת תשלומים של שוכר הציוד;

(ה) כאשר תאגידים אחרים משתתפים באחריות לערבות שהוציא התאגיד הבנקאי יש לכלול בביאור את מלוא סכום הערבות שהוציא התאגיד הבנקאי, אולם ניתן לגלות בנפרד את השתתפות האחרים באחריות לערבות;

3. ערבויות לרוכשי דירות - יכללו ערבויות שניתנו לרוכשי דירות לפי חוק מכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה - 1974;

4. בוטל;

5. ערבויות אחרות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות - תיכללנה כל הערבויות והתחייבויות האחרות על חשבון לקוחות מסוגים שלא פורטו לעיל;

6. התחייבויות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן - התחייבויות אלה תוצגנה כאשר קיימת התחייבות חוזית שלפיה אין התאגיד הבנקאי רשאי לחזור בו מהעמדת האשראי תוך ציון נפרד של:

(א) מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו;

(ב) יתרות בלתי מנוצלות של מסגרות אשראי בחח"ד;

(ג) התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן;

(ד) התחייבויות בלתי חוזרות להוצאת ערבויות.

א. לעניין סעיף 6 לעיל מובהר כי נדרש גילוי לכל ההתחייבויות שצוינו בו, אלא אם מתקיימים כל התנאים המפורטים להלן:

(1) לתאגיד הבנקאי יש שיקול דעת מוחלט בהעמדת אשראי/ערבות;

(2) לתאגיד הבנקאי אין חשיפה לתביעות משפטיות במידה וייסוג מההתקשרות;

(3) קיימת חוות דעת משפטית לקיום האמור לעיל, לפחות בהתייחס לאבטיפוס של ההסכמים אשר יוצרים את ההתחייבויות האמורות.

7. (א) נקבע סכום מירבי להתחייבות של התאגיד הבנקאי על חשבון הלקוח, ייחשב סכום זה כסכום ההתחייבות, בלי להתחשב בסכום עיסקת היסוד ביום המאזן; לא נקבע סכום מירבי כאמור, תחושב ההתחייבות על חשבון הלקוח לפי סכום הקרן של עיסקת היסוד ביום המאזן, בתוספת ריבית והפרשי הצמדה או שער שנצברו;
- (ב) נעשו הפרשות להפסדי אשראי נגד התחייבויות לקוחות בגין התחייבויות מהסוגים המפורטים בסעיף זה, ינתן גילוי נפרד להפרשות שבוצעו בגין כל סוג התחייבות.

א.46. מידע על פעילות חוץ מאזנית לפי מידת הגביה על בסיס מאוחד

בלוח יוצגו נתונים על אשראי ופיקדונות מפיקדונות לפי מידת הגביה, שקוזזו במאזן. הנתונים יכללו גילוי בדבר תזרים בגין עמלות גביה ומרווחי ריבית הצפוי לנבוע מהפעילות כשהוא ממויין לפי תקופות לפרעון תוך מיון בין בסיסי ההצמדה השונים לפי מתכונת ביאור 26.א.

כאשר לא ניתן לייחס לכל פירעון של פיקדון "לפי מידת הגביה" את שיעור עמלת הגביה המתייחס לפיקדון, רשאי התאגיד הבנקאי להשתמש באומדן של שיעור העמלה הממוצע ובלבד שיציין את השיעור.

כמו כן, יינתן גילוי לסכום ההלוואות העומדות שניתנו מפקדונות הממשלה לפי מידת הגביה כל עוד לא הפכו ההלוואות למענק. לעניין זה, "הלוואות עומדות" לרבות מענק מותנה ומענק מקום.

בבנקים למשכנתאות יינתן מידע על פעילות הבנק בשנת הדיווח לגבי העמדת אשראי מפקדונות לפי מידת הגביה והלוואות עומדות.

47. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (10/02) (1/06)

א. בסעיף זה, "תלויות" - התחייבויות תלויות והפסדים תלויים.

"התקשרויות" - למעט מכשירים נגזרים.

1א. יובאו פרטים בדבר תביעות שהוגשו נגד התאגיד ואשר בקשר אליהן לא נעשתה הפרשה מלאה וסכומן של תביעות אלה.

2א. לטיפול חשבונאי בהפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ראה סעיפים 29 עד 30ב.

ב. תלויות יסווגו ויפורטו לפי סעיפים אלה:

(1) (א) הפרשה לתלויות תסווג במאזן ובדוח הרווח וההפסד לפי מהותה כאילו היו ההתחייבות או ההפסד מוחלטים;

(ב) (בוטל)

(ג) בוצעה הפרשה לתלויות וקיימת בשל אותן תלויות חשיפה נוספת שאפשרות התממשותה אינה קלושה, או לא בוצעה הפרשה לתלויות שאפשרות התממשותן אינה קלושה, יובאו פרטים בדבר התלויות האמורות ויצוין סכום החשיפה הנוספת; ניתן לציין בסכום אחד את סכום החשיפה הנוספת.

(ד) בוצעה הפרשה לתלויות וקיימת בשל אותן תלויות חשיפה נוספת שאפשרות התממשותה קלושה, או לא בוצעה הפרשה לתלויות שאפשרות התממשותן קלושה, אולם ההתחייבות או ההפסד האפשרי המרבי עלולים להעמיד בספק את המשך פעולות התאגיד הבנקאי במתכונתו הקיימת - יובאו פרטים בדבר התלויות או החשיפה לפי העניין; ניתן לציין בסכום אחד חשיפה נוספת בשל תלויות בעלות מהות זהה.

(ה) יובאו פרטים בנפרד בדבר תלויות אשר לגביהן אין אפשרות של אומדן סביר של החשיפה באיזכור חוות דעת, אם קיימת, לפיה נקבע כאמור.

(ו) הטיפול החשבונאי בתביעות משפטיות (*Litigations, Claims and Assessments*) תלויות (להלן בסעיפים קטנים (ז) עד (יד) - תביעות תלויות), בדוחות כספיים של תאגידים בנקאיים יערך לפי תקן אמריקאי SFAS 5: Accounting for Contingencies וההוראות הנלוות אליו.

(ז) חוות דעת לגבי תביעות תלויות, שעליהן נסמכת הנהלת תאגיד בנקאי, לצורך דוח כספי של תאגיד בנקאי, תקבע את ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות התלויות באופן שיאפשר טיפול חשבונאי נדרש לפי הוראות SFAS 5 (צפוי - Probable, אפשרי - Reasonably Possible, קלוש - Remote).

התביעות תסווגנה בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

- (1) צפוי – ההסתברות מעל ל- 70%.
- (2) אפשרי – ההסתברות מעל ל- 20% וקטנה או שווה ל- 70%.
- (3) קלוש – ההסתברות קטנה או שווה ל- 20%.
- (ח) בדוח הכספי יצוין כי לדעת הנהלת התאגיד הבנקאי, המסתמכת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בגין כל ההפסדים הצפויים הנובעים מתביעות תלויות כנגד הבנק.
- (ט) כאשר בדוח כספי של תאגיד בנקאי ישנה התייחסות לתוצאות תביעה תלויה, הבנק יציג את ההערכה של הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים. בנוסף, הוא רשאי להסתמך גם על אחרים, כגון: הנהלת חברה בת ויועציה המשפטיים.
- (י) תביעות רגילות ותביעות שאושרו כתביעות ייצוגיות:
- רק במקרים נדירים, רשאי תאגיד בנקאי לקבוע בדוח כספי, שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כתביעה ייצוגית ולכן לא בוצעה הפרשה.
- (יא) תביעות שהוגשו בקשות לאישורן כייצוגיות:
- (1) בארבעה דוחות כספיים (כולל דוח שנתי אחד) של תאגיד בנקאי, שיפורסמו לאחר שהוגשה תביעה עם בקשה להכרתה כייצוגית, רשאי תאגיד בנקאי ליישם את האמור בסעיף (י) לעיל. חישוב תקופת הזמן הנ"ל לא יקח בחשבון תקופה שבה עוכבו הליכים לפי החלטה של בית משפט.
- (2) לאחר התקופה שנקבעה בסעיף קטן (1) לעיל, רק במקרים נדירים רשאי תאגיד בנקאי ליישם את האמור בסעיף (י) לעיל.
- (יב) האמור בסעיפים (י) - (יא) לא יחול על בקשה לאישור תביעה כתביעה ייצוגית וגם לא על תביעה שאושרה כייצוגית, אם היא מתייחסת לנוק בגין זיהום סביבתי.

(יג) תביעות נגד חברות כלולות :

- (1) הנהלת תאגיד בנקאי תפנה תשומת ליבן של החברות הכלולות להוראות האמורות של המפקח על הבנקים. זאת, לגבי התביעות נגד חברות כלולות שלדעת הנהלת התאגיד הבנקאי נדרשת התייחסות אליהן בדוח הכספי של הבנק.
- (2) כאשר הפניה נסמכת על הסכם הרכישה של מניות החברה הכלולה על ידי התאגיד הבנקאי, תיכלל עובדה זו בפניה.

(יד) הפרשה בגין תביעה תלויה לפי הוראה של המפקח על הבנקים :

תביעה תלויה שלגביה יש קביעה של המפקח על הבנקים כי התאגיד הבנקאי נדרש להשיב כספים, תסווג כצפויה ותערך בגינה הפרשה בגובה הסכום שהתאגיד הבנקאי נדרש להשיב. מובהר כי הפרשה זו כשלעצמה איננה פוגמת בזכות או ביכולת של התאגיד הבנקאי לפעול בכל דרך שימצא לנכון כדי לזכות בתביעה.

- (2) (א) ערב התאגיד הבנקאי בערבות שמימושה עלול להעמיד בספק את המשך פעולות התאגיד הבנקאי במתכונתן הקיימת, או בערבות בלתי מוגבלת בסכום, למעט לבתי משפט וערבות לחברה מאוחדת, יובאו פרטים אלה:
- (1) שם הנערב;
 - (2) שם הנושה;
 - (3) היקף הערבות;
 - (4) סך כל ההתחייבויות הנערבות לתאריך המאזן;
 - (5) הערובות שנתקבלו בשל ערבויות אלה;
 - (6) הוצאות והכנסות התאגיד הבנקאי בשל ערבויות אלה.
- (ב) לדוחות התאגיד הבנקאי יצורפו דוחות כספיים מבוקרים של חברה נערבת כאמור בסעיף קטן (א); המפקח רשאי לפטור את התאגיד מצירוף דוחות של חברה כאמור וכן להתנות את מתן הפטור בציון פרטים אודותיה.
- (ג) ערב התאגיד הבנקאי בערבות מהותית מאוד, אף אם לא התקיים בה האמור בסעיף קטן (א), להתחייבויות בעל השליטה בו, יחול האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), בשינויים המחויבים; לעניין זה בעל השליטה לרבות בן משפחתו או תאגיד שבשליטתו של כל אחד מאלה.
- (ד) הוראות סעיף קטן (ב) לא יחולו על דוחות של חברה נערבת אשר סעיף 36 לחוק ניירות ערך חל עליה.

ג. יובאו פרטים בדבר התקשרויות מיוחדות בשל אחד מאלה:

- (1) היקפה של ההתקשרות;
- (2) משך תקופת קיומה של ההתקשרות;
- (3) חשיבותה של ההתקשרות;
- (4) עובדת היותה של ההתקשרות חורגת מהמקובל בתאגיד הבנקאי בדרך עסקיו הרגילה.

ד. בביאור (כדוגמת ביאור 26) יובאו פרטים בדבר התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות, שיתייחסו בין היתר לנושאים אלה:

- (1) סכום ההתחייבויות עבור חיתום ניירות ערך;
- (2) סכומים שטרם נדרשו בקשר למניות שנחתמו על ידי התאגיד הבנקאי;
- (3) התקשרויות, לרבות אופציות, לביצוע השקעות בנכסים קבועים או בתאגידים אחרים;
- (4) בוטל;
- (5) תאור כתבי שפוי ללא סכום.

א47. אי ודאויות בגין השפעה של הליכי חקיקה ועניינים אחרים

כאשר קיימת אי ודאות הנובעת מהליכי חקיקה או עניינים אחרים אשר עלולה להיות לה השפעה מהותית על תוצאות פעילות התאגיד הבנקאי או הקבוצה בעתיד, יש לכלול בביאורים לדוחות הכספיים לפחות גילוי כמותי בדבר פעילות התאגיד הבנקאי והקבוצה בתחומים אלה, ותוצאותיה בתקופת הדוח וכן בתקופות השוואה.

- ב.47. גילוי על חשיפה למבני איגוח של נכסים שהיו בבעלות צדדים אחרים, על בסיס מאוחד**
- א. כאשר מהותי, יינתן גילוי נפרד (ראה מתכונת ביאור 29 בדוח הכספי השנתי) על חשיפה הנובעת מהתקשרויות של התאגיד הבנקאי עם אמצעי העברה של ניירות מסחריים מגובי נכסים (Asset-Backed Commercial Paper conduits) ומבני איגוח אחרים (להלן – מבני איגוח), שבאמצעותם מאוגחים נכסים פיננסיים שהיו לפני האיגוח בבעלות של צדדים שאינם התאגיד הבנקאי או יישויות קרובות אליו כהגדרתן בסעיף 21.364 להוראות הדיווח לציבור. הגילוי ינתן כמפורט להלן:
- (1) לגבי מבני איגוח בהם התאגיד הבנקאי (או ישות הקרובה אליו) משמש כמממן (sponsor):
- (א) סכום מקסימאלי של חשיפת אשראי הנובעת מחיזוקי אשראי שסופקו על ידי התאגיד הבנקאי למבני איגוח, בצורה של ערבויות, ניירות ערך נדחים שנרכשו, וחיזוקים אחרים;
- (ב) מחויבות של התאגיד הבנקאי לספק נזילות למבני האיגוח, שלא נוצלו;
- (ג) סיכון אשראי אחר בגין מבני איגוח (לרבות יתרה מאזנית של השקעות בניירות ערך שהונפקו על ידי מבני איגוח, ושל אשראי שניתן למבני האיגוח ויתרה מאזנית וסיכון אשראי חוץ מאזני (כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה) בגין עסקאות במכשירים נגזרים מול מבני האיגוח, שלא נכללו בסעיף קטן (א) לעיל.
- (2) לגבי מבני איגוח אחרים:
- (א) סכום מקסימאלי של חשיפת אשראי הנובעת מחיזוקי אשראי שסופקו על ידי התאגיד הבנקאי למבני האיגוח, בצורה של ערבויות, ניירות ערך נדחים שנרכשו, וחיזוקים אחרים;
- (ב) מחויבויות של התאגיד הבנקאי לספק נזילות למבני האיגוח, שלא נוצלו;
- (ג) סיכון אשראי אחר בגין מבני האיגוח (לרבות יתרה מאזנית של השקעות בניירות ערך שהונפקו על ידי מבני איגוח, ושל אשראי שניתן למבני האיגוח ויתרה מאזנית וסיכון אשראי חוץ מאזני (כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה) בגין עסקאות במכשירים נגזרים מול מבני האיגוח, שלא נכללו בסעיף קטן א' לעיל.
- ב. לעניין זה מובהר כי:
- (1) "ניירות מסחריים מגובי נכסים", ו"מממן" – כמשמעותם בהוראת ניהול בנקאי תקין 205 בדבר מדידה והלימות הון – סיכון אשראי – איגוח.
- (2) היתרות שינתן להן גילוי על בסיס מאוחד לפי סעיף א לעיל לא יכללו יתרות הנובעות ממבני איגוח שאוחדו בדוחות הכספיים המאוחדים של התאגיד הבנקאי.
- (3) בעקבות לנדרש בסעיף 46.7(ב) להוראות דיווח לציבור, אין לנכות מהיתרות שניתן להן גילוי לפי סעיף א לעיל יתרות של הפרשות להפסדי אשראי שנעשו בגין יתרות אלו. בכפוף למהותיות ינתן גילוי נפרד ליתרות אלה.
- ניתן לשלב את המידע שנדרש בהתאם לסעיף זה בגילוי בביאור 31 על מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, בביאור 12 על ניירות ערך, או בביאור בו ניתן גילוי למידע על זכויות משתנות בישויות בעלות זכויות משתנות, בהתאם לסעיף 22 להוראות הדיווח לציבור. במצב זה יש לכלול הפניות מביאור 29 אל הביאור המתאים.

48. ערבויות לקופות גמל (10/02)

ערב התאגיד הבנקאי כלפי חברי קופת גמל המנוהלת על ידיו, יצויין קיומה של ערבות זו. יש להגדיר את מהות הערבות ולציין האם קיימים עמיתים אשר הסכומים שנצברו בקופת הגמל לזכותם נמוכים מסך הפקדותיהם הנומינליות. כאשר הערבות עונה להגדרת מכשיר נגזר יינתן גילוי לשווייה ההוגן ולסכומה הנקוב בהתאם לאמור בחלק א'1.

49. שעבודים ותנאים מגבילים (12/05)

א. יצוינו סכומי ההתחייבויות של התאגיד הבנקאי וכן סכומי ההתחייבויות של אחרים המובטחות בשעבוד על נכס מנכסיו של התאגיד הבנקאי, יתואר הנכס המשועבד, יתרתו וסיווגו המאזני, ויצויין סוג השעבוד וסדר העדיפות של השיעבוד.

ב. יינתנו פרטים בדבר נכסים לגביהם ניתנו זכויות קיזוז או הגבלה אחרת, לרבות זכויות קיזוז או זכות אחרת שניתנה לתאגידים בנקאיים בגין חבויות של חברות בת ושל אחרים לאותם תאגידים בנקאיים (ראה סעיף 23.ה.), למעט זכות קיזוז כנגד חבות של התאגיד הבנקאי עצמו, למי שמחזיק באותו נכס ולמעט נכסים ששועבדו לטובת מחזיקי איגרות חוב, כמפורט בסעיף 39.ה. נילוה להתחייבות תנאי המגביל את התאגיד הבנקאי בשימוש בנכסיו, בקבלת אשראי או בפעולות אחרות, יפורט התנאי.

ג. (1) כאשר התאגיד הבנקאי שיעבד לבנק ישראל מלוות מדינה הנסחרים בבורסה להבטחת קבלת אשראי מבנק ישראל, יגלה בנוסף לסכום מלוות המדינה ששועבדו ולסכום האשראי שקיבל, גם את סכום הפיקדונות שהתאגיד הבנקאי מחזיק בבנק ישראל. הגילוי יכלול את היתרה לתאריך המאזן, היתרה הממוצעת על בסיס יתרות פתיחה או יתרות סגירה חודשיות לתקופת הדיווח והיתרה הגבוהה ביותר בתקופת הדיווח על בסיס יומי.

(2) בביאורים על מזומנים ופיקדונות בבנקים, על ניירות ערך ועל פיקדונות מבנקים, תיכלל הפנייה לביאור על השעבודים על פי סעיף זה.

(3) נעשה שעבוד כאמור בסעיף קטן זה, לאחר תאריך המאזן, יינתן הגילוי על כך ויצוינו הסכומים כאמור למועד סמוך ליום פירסום הדוח.

50. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (10/02)

- א. ייתן ביאור בו ימויננו היתרות המאזניות בהתאם לפירוט כדלקמן :
- (1) מטבע ישראלי לא צמוד ;
 - (2) מטבע ישראלי צמוד למדד המחירים לצרכן ;
 - (3) מטבע חוץ (כולל יתרות צמודות למטבע חוץ), תוך הבחנה בין דולר ארה"ב לשאר המטבעות ; כאשר קיים מטבע עיקרי נוסף יש להציגו בנפרד ; לעניין זה, "מטבע עיקרי" - מטבע ש"כ הנכסים או ההתחייבויות הנקובים בו או הצמודים אליו עולה על 5% מס"כ המאזן ;
 - (4) פריטים שאינם כספיים.
- ב. מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי ייוחסו לבסיסי הצמדה, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמא, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים, ניתן לייחס את המחיקות החשבונאיות ואת ההפרשות לבסיסי הצמדה); רק בהעדר נתונים ייקבע בסיס ההצמדה של מחיקות חשבונאיות ושל יתרת ההפרשה באופן יחסי, לפי משקל בסיסי ההצמדה של רכיבי החובות המתייחסים.

- ג. כאשר הסדרים של ברירת הצמדה עשויים להשפיע על החשיפה המשתקפת במיון לפי בסיסי הצמדה, יובהרו ההסדרים והשפעתם בביאור תוך פירוט לגבי סכומים מהותיים. האמור אינו מתייחס להסדרים של ברירת הצמדה המהווים מכשיר נגזר משובץ אותו יש להפריד לפי הוראות חלק א'1 – מכשירים נגזרים ופעילויות גידור. הסדרים אלה יטופלו לפי האמור בסעיף ט. להלן.
- ד. בוטל.
- ה. עודף המקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות למס הכנסה, מיסים נדחים לקבל/לשלם, עודף יעודה על עתודה או עודף עתודה על יעודה בגין פיצויי פיטורין, פיצויי פרישה, פנסיה וחופשה יוצגו בטור מטבע ישראלי לא צמוד. למרות האמור לעיל:
- (1) כאשר על פי חוזה, יתרות בגין זכויות עובדים צמודות, יש להציגן בטור מטבע ישראלי צמוד לפי העניין וזאת החל ממועד זכאות העובד ליתרות אלו.
- (2) כאשר אינה קיימת אי ודאות בקשר להחזר עודף מקדמות לרבות הפרשי הצמדה וריבית עליהם (לדוגמא: לפני מועד פרסום הדוח התקבל החזר או הושגה הסכמה על שומה שבעקבותיה יתקבל החזר) או כאשר מתקיימות נסיבות כאמור בסעיף 74.ה. (2) (א) לצבירת הפרשי הצמדה וריבית בגין יתרת המס הנדחה, תיכללנה היתרות המתייחסות בטור מטבע ישראלי צמוד. אם יתברר שההסכמה לא גובשה לכלל הסכם חתום, יש לבצע תיקון למפרע בגין אותו רישום.
- ו. נכסים והתחייבויות הצמודים לבסיסי הצמדה שונים ימויינו לפי החלק הצמוד לכל בסיס.
- ז. מניות כהגדרתן בסעיף 24.ז. תיחשבנה לפריטים שאינם כספיים.
- ח. בכל מגזר המפורט לפי סעיף קטן א., יצויין החלק בסך הנכסים ובסך ההתחייבויות שקיימת בו ברירת הצמדה, אם סכומו עולה על 5% מסך הנכסים או ההתחייבויות במגזר לפי העניין. האמור אינו מתייחס לברירת הצמדה המהווה מכשיר נגזר משובץ אותו יש להפריד לפי הוראות חלק א'1 – מכשירים נגזרים ופעילויות גידור. ברירת הצמדה כאמור תטופל לפי האמור בסעיף ט. להלן.

- ט. (1) לגבי מכשירים נגזרים המשפיעים על חשיפת הנכסים וההתחייבויות לסיכונים של שער חליפין של מטבע חוץ או של מדד המחירים לצרכן, יוצגו בביאור הסכומים החוץ מאזניים המתייחסים של המכשיר הנגזר, למעט אופציות, על בסיס ערך נוכחי נטו כמפורט להלן, בכדי לשקף את השפעתם של מכשירים נגזרים אלה על בסיסי ההצמדה. ההצגה בביאור תיערך תוך הפרדה בין השפעת מכשירים נגזרים מגדרים לבין מכשירים נגזרים אחרים.
- חישוב הסכומים ייעשה כדלקמן:
- מדידת היתרות החוץ מאזניות הנובעות מהמכשיר הנגזר תיערך תוך היוון הערכים העתידיים של הנכס וההתחייבות החוץ מאזניים בשיעורי הריבית ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשיר הנגזר במועדי הדיווח (מחירי השוק) ביחס לפריטים הנ"ל. מיתרת ההתחייבות החוץ מאזנית תנוכה ההתחייבות המאזנית בגין המכשיר הנגזר (במידה והשווי ההוגן של הנגזר שלילי) ומיתרת הנכס החוץ מאזני ינוכה נכס מאזני בגין המכשיר הנגזר (במידה והשווי ההוגן של הנגזר חיובי).
- (2) הטיפול באופציות – היתרות החוץ מאזניות של אופציות יינתנו במונחי נכס בסיס. לעניין זה "במונחי נכס בסיס" – כפי שחושב לפי מודל מקובל להערכת אופציות (למשל מכפלת הדלתא של האופציה, המחושבת על פי מודל בלק אנד שולס, בערך הנקוב של נכס הבסיס). בהצגת היתרות החוץ מאזניות יש להביא בחשבון את בסיס ההצמדה בו הוצג השווי ההוגן של האופציה, למועד הדיווח.
- (3) מכשירים מעורבים – לגבי מכשירים אלה החוזה המארח והמכשיר הנגזר המשובץ יטופלו בנפרד, כאילו היו מכשירים העומדים בפני עצמם. המכשיר הנגזר המשובץ יוצג באותו סעיף (כלומר, באותה שורה) בו מוצג החוזה המארח. לעניין סעיף קטן זה מכשיר מעורב הינו מכשיר בו משובץ מכשיר נגזר אותו יש להפריד בהתאם להוראות חלק א'1 – מכשירים נגזרים ופעילויות גידור.
- (4) לעניין סעיף זה, אופציה היא "מחוץ לכסף" כאשר ערך המינימום, כמשמעותו בסעיף 22ב.ב., שלה הוא אפס.
- (5) לעניין יישום סעיף זה, מובהר כי כאשר הסילוק של מכשיר נגזר תלוי במספר בסיסים (למשל כאשר הסילוק תלוי גם במדד מניות וגם בשער חליפין של מטבע חוץ מול השקל, כגון אופציה לרכישת מדד מניות הנקוב בדולר ארה"ב, תמורת תוספת מימוש שקלית), והבנק סבור כי אין זה מעשי לשקף את השפעתו על חשיפת הנכסים וההתחייבויות לבסיסי ההצמדה, ניתן להציג סכומים בגין שני בסיסי ההצמדה הדומיננטיים ביותר של המכשיר הנגזר (בדוגמה – ניתן להתייחס אל האופציה כאל אופציה לרכישת מדד מניות הנקוב בשקלים, אם התאגיד הבנקאי סבור כי אלה הבסיסים הדומיננטיים ביותר של המכשיר הנגזר).

51. נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופות לפירעון (10/02) (4/97)

א. בביאור יוצגו תזרימי המזומנים החוזיים העתידיים הצפויים בגין סך הנכסים וסך ההתחייבויות לפי מטבע בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים ביום הדוח כדלקמן :

- (1) לפי דרישה ועד חודש (כולל מזומנים) ;
- (2) מעל חודש עד שלושה חודשים ;
- (3) מעל שלושה חודשים עד שנה ;
- (4) מעל שנה עד שנתיים ;
- (5) מעל שנתיים עד שלוש שנים ;
- (6) מעל שלוש שנים עד ארבע שנים ;
- (7) מעל ארבע שנים עד חמש שנים ;
- (8) מעל חמש שנים עד עשר שנים ;
- (9) מעל עשר שנים עד עשרים שנה ;
- (10) מעל עשרים שנה ;
- (11) ללא תקופת פירעון (כולל סכומים שזמן פרעונם עבר שיצוינו בנפרד בביאור) - תוצג יתרה מאזנית בלבד ;
- (12) בטל.

ב. בנוסף ינתן גילוי ליתרה המאזנית של סך הנכסים וסך ההתחייבויות לפי מטבע. בביאור זה, תזרימי המזומנים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות יוצגו לפי בסיסי המטבע בהתאם לכללים שנקבעו בסעיף 50 בשינויים המתחייבים¹ ובהתאם לתקופות החוזיות שנותרו לפירעון כל תזרים מזומנים עתידי ביום הדיווח. מובהר כי הסכומים המוצגים כתזרימי המזומנים העתידיים בגין נכסים, התחייבויות וסכומים חוץ מאזניים של מכשירים נגזרים המשפיעים על בסיסי המטבע או על התקופות לפירעון, יוצגו על בסיס תזרים חוזי צפוי, ללא השפעת היוון. האמור לעיל יחול גם על סכומים בגין אופציות, אשר יוצגו במונחי נכס בסיס, ללא השפעת היוון. תזרימי מזומנים עתידיים בגין נכסים או התחייבויות הנושאים ריבית משתנה, הנקובים במטבע לגביו קיים עקום תשואות מקובל בשווקים בינלאומיים, יקבעו לפי השינוי הצפוי בבסיס הריבית המשתנה הנגזר מעקום תשואות זה. תזרימי מזומנים עתידיים בגין מכשירים אחרים הנושאים ריבית משתנה יוצגו בהנחה כי לא יחול שינוי בבסיס הריבית המשתנה הידוע במועד הדיווח. ינתן גילוי להנחות ששימשו את התאגיד הבנקאי לצורך הצגת תזרימי מזומנים בגין מכשירים הנושאים ריבית משתנה.

היתרה המאזנית של נכסים, התחייבויות וסכומים חוץ מאזניים של מכשירים נגזרים שאינם מסולקים נטו בהתאם לסעיף 22ב.ד(1) המשפיעים על בסיסי המטבע תוצג בהתאם לכללים שנקבעו בסעיף 50.

¹ במקום ההתייחסות בסעיף 50 ל"בסיסי הצמדה" יבוא "בסיסי מטבע".

מכשירים נגזרים המסולקים נטו בהתאם לסעיף 22ב.ד(1) ידווחו כדלקמן : התזרים המאזני החוזי הצפוי נטו בגין המכשיר הנגזר יסווג למטבע ישראלי או למטבע חוץ, בהתאם למטבע בו יתבצע הסילוק. אין לדווח על סכומים חוץ מאזניים של מכשירים נגזרים כאמור.

תאגיד בנקאי, שאינו ערוך להציג תזרימי מזומנים עתידיים בגין נכסים והתחייבויות הנושאים ריבית משתנה לפי השינוי הצפוי בבסיס הריבית המשתנה הנגזר מעקום תשואות מקובל בשווקים בינלאומיים, רשאי להציג את תזרימי המזומנים הללו בהנחה שלא יחול שינוי בבסיס הריבית המשתנה הידוע במועד הדיווח.

ג. לעניין המיון לפי סעיף קטן א, מובהר כי נכסים והתחייבויות הנפרעים בשיעורים ימוינו בהתאם לתקופות החוזיות לפירעון של כל שיעור. בדומה, תקבולי או תשלומי ריבית ימוינו בהתאם לתקופות לפירעון של כל תקבול או תשלום ריבית. מובהר כי לא יוצגו בביאור תזרימי מזומנים צפויים אשר אינם חוזיים. היתרה המאזנית של נכסים והתחייבויות אשר אינם מייצגים תזרימי מזומנים חוזיים תוצג בטור ללא תקופת פירעון.

ד. תזרימי מזומנים בגין נכס בעל מספר מועדי פירעון חוזיים אופציונליים, כאשר להנהלת התאגיד הבנקאי יש שיקול דעת בלעדי ואת היכולת לקבוע את המועד שבו יפרע הנכס, ימוינו בהתאם לכוונת ההנהלה. במידה ולהנהלת התאגיד הבנקאי אין שיקול דעת בלעדי ויכולת כאמור, תזרימי המזומנים ימוינו בהתאם למועד הפירעון החוזי המאוחר ביותר.

תזרימי מזומנים בגין התחייבות בעלת מספר מועדי פירעון חוזיים אופציונליים, כאשר להנהלת התאגיד הבנקאי יש שיקול דעת בלעדי ויכולת לקבוע את המועד שבו תיפרע ההתחייבות, ימוינו בהתאם לכוונת ההנהלה. במידה ולהנהלת התאגיד הבנקאי אין שיקול דעת בלעדי ויכולת כאמור, תזרימי המזומנים ימוינו בהתאם למועדון הפירעון החוזי המוקדם ביותר.

ה. תזרימי מזומנים בגין אשראי בתנאי חח"ד, ימוינו לפי תקופת המסגרת שנקבעה. כאשר לא נקבעה לאשראי בחח"ד תקופת מסגרת, או כאשר קיימת חריגה ממסגרת חח"ד, יתרת האשראי או יתרת החריגה המתייחסים ימוינו בטור "ללא תקופת פירעון".

- ו. לעניין המיון לפי סעיף קטן א, יראו חוב של חברה מוחזקת או של חברה שהיא בעלת עניין בתאגיד כצפוי להתממש בתוך שנה, רק אם מצב ההון החוזר שלה לתאריך המאזן מאפשר מימוש כאמור.
לעניין סעיף קטן זה, "חברה" - למעט תאגיד בנקאי.
- ז. כאשר נקבעה לחוב הפרשה להפסדי אשראי לפי שיטת ערך נוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים, יש להציג בגין החוב את תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים (לאחר שנוכו הפסדי האשראי הצפויים) שלפיהם נקבעה ההפרשה להפסדי אשראי. לגבי חובות אחרים, תיחוס ההפרשה לתקופות לפרעון של החובות אליהם היא מתייחסת, מקום בו ניתן לעשות זאת; רק בהעדר נתונים אלה תיחוס יתרת ההפרשות באופן יחסי ליתרות האשראי לפי תקופות לפרעון בסוף השנה.
לא יוצגו תזרימי מזומנים חוזיים עתידיים אשר גבייתם אינה צפויה. לעניין זה מובהר כי אין להציג תזרימי מזומנים חוזיים עתידיים בגין חלק של חוב שנמחק חשבונאית.
- ח. אין חובה לפרט נתוני השוואה לשנת דיווח קודמת ביחס לנתונים המפורטים לפי סעיף זה. ניתן להציג בנתוני השוואה רק את הנתונים המתייחסים לסך כל הנכסים, ההתחייבויות, ההפרש, המכשירים הנגזרים (למעט אופציות) והאופציות.
- ט. מכשירים מעורבים – לגבי מכשירים אלה החוזה המארח והמכשיר הנגזר המשובץ יטופלו בנפרד, כאילו היו מכשירים העומדים בפני עצמם והצגתם בביאור תיעשה בהתאם לאמור בסעיפים ב. ו – ח. לעיל. לעניין סעיף זה מכשיר מעורב הינו מכשיר בו משובץ מכשיר נגזר אותו יש להפריד בהתאם להוראות חלק א' 1 – מכשירים נגזרים ופעילויות גידור. במידה ושוויו ההוגן של המכשיר הנגזר המשובץ הינו בסימן הפוך ליתרה המאזנית של המכשיר המעורב, יוצגו תזרימי המזומנים העתידיים בגין המכשיר הנגזר המשובץ בקיזוז מתזרימי המזומנים העתידיים בגין הנכסים (אם המכשיר המעורב הוצג כנכס) או מתזרימי המזומנים העתידיים בגין ההתחייבויות (אם המכשיר המעורב הוצג כהתחייבות).

.א51

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (10/02)

א. יינתן ביאור ובו מידע בדבר השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים לרבות מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ולמעט מכשירים פיננסיים שצוינו בסעיף קטן ג. להלן, בהתאם לכללים שנקבעו בנושא 825-10-50 בקודיפיקציה בדבר מכשירים פיננסיים – כללי - גילוי.

המידע בדבר השווי ההוגן יינתן במתכונת ביאור 34א. כך שיאפשר השוואה בין הסכום המוצג במאזן לסכום השווי ההוגן, וכך שיהיה ברור האם סכום השווי ההוגן והיתרה המאזנית המוצגים בביאור מייצגים נכסים או התחייבויות.

לגבי הסכום המוצג של סך כל הנכסים וסך כל ההתחייבויות יינתן פירוט של מכשירים פיננסיים שבהם היתרה במאזן זהה לשווי ההוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). לצורך הצגת שווי הוגן של מכשיר פיננסי, אין לקזז שווי הוגן של מכשירים פיננסיים אחרים - גם אם מכשירים אלה הינם מאותו סוג, או נחשבים כקשורים, למשל כתוצאה מאסטרטגיית ניהול סיכונים - אלא אם ניתן לקזז את היתרות המאזניות של מכשירים אלה לצורך ההצגה במאזן.

הביאור יכלול הסברים והבהרות לפי הדוגמא שבמתכונת הביאור וכן יתאר את המודל ומגבלותיו ואת ההנחות והפרמטרים שאומצו במהלך הערכת השווי ההוגן הדרושים להבנת מידע זה. לצורך הדגמה, למתכונת הביאור מצורפת דוגמא תמציתית לא מחייבת ובה פירוט "הנחות, הסברים, הבהרות ושיטות שאומצו בעת עריכת הביאור של השווי ההוגן".

ב. הערכת השווי ההוגן תיעשה בהתאם לסעיף 19, הכללים שנקבעו בנושא זה בקודיפיקציה ובהתאם להבהרות המפורטות להלן:

- (1) במכשירים פיננסיים שאינם נסחרים בשוק פעיל, ולפיכך לא קיים לגביהם שווי שוק, הערכת השווי ההוגן ליתרה הבודדת או לקבוצת יתרות דומות תיעשה, במירב מקרים, בשיטת ערך נוכחי של תזרימי מזומן עתידיים. האומדן של הערך הנוכחי ייעשה בעזרת שיעור ריבית המשקף בין השאר את רמת הסיכונים (סיכון אשראי, סיכון שוק וכו') הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, בדרך כלל, כאשר לא קיימות עסקות מהותיות של מכירת מכשירים פיננסיים דומים ניתן יהיה להיעזר, בין היתר, בשיעור ריבית לפיו עושה התאגיד הבנקאי עסקאות דומות במועד הדיווח.
- (2) בהתייחס לחובות בעייתיים אשר שוויים ההוגן מחושב בשיטת ערך נוכחי של תזרימי מזומן עתידיים, שיעור ריבית הנכיון ישקף את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בקביעת שיעור ריבית זה ניתן להיעזר בין היתר גם בשיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את התאגיד הבנקאי בעסקאות הנעשות על ידו במועד הדיווח. יינתן גילוי נוסף לטווח ערכים של שווי הוגן בהתייחס לטווח ערכים של שיעורי ריבית הנכיון העשויים לשקף לדעת ההנהלה את רמת הסיכון הגלומה בחוב (ניתוח רגישות).
- (3) כאשר לא קיים שווי שוק של חובות בעייתיים ושל חובות אחרים ניתן להביא בחשבון הפסדי אשראי צפויים שנגרמו באמצעות ניכוי מתזרימי המזומן העתידיים של השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי המיוחסות לאותם חובות. מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי ייוחסו לתקופות שבהן מויין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמא, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים, ניתן לייחס את המחיקות החשבונאיות ואת ההפרשות לתקופות שבהן מויין החוב); רק בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאיות

- ויתרת ההפרשות ייוחסו באופן יחסי ליתרות האשראי לפי תקופות לפרעון בסוף השנה.
- (4) מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי וכן התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות העומדות בהגדרת מכשירים פיננסיים - הערכת שווי הוגן תבוסס על עמלות מימון המחויבות בעסקה דומה תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.
- התחייבויות הנובעות מ"התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן" יוערכו תוך התייחסות להפרש בין הריבית שנקבעה בהסכם לבין ריבית בעסקאות דומות במועד הדיווח.
- (5) למרות האמור לעיל, במכשירים פיננסיים הבאים הערכה לשווי הוגן תיעשה כמפורט להלן:
- (א) בוטל.
- (ב) בהערכת שווי הוגן של התחייבויות, התאגיד הבנקאי לא יקח בחשבון את השווי של היחסים ארוכי הטווח עם לקוחותיו.
- (ג) שווי הוגן של התחייבויות ללא מועד פרעון ייקבע בהתאם להערכת הבנק לגבי הסכום לתשלום לפי דרישה במועד הדיווח.
- (6) שווי הוגן של מכשירים פיננסיים יוצג ללא התאמה לעלויות הכרוכות בניהול וגבייה אלא אם כן המכשיר הפיננסי מוצג במאזן לפי שווי הוגן לאחר התאמה שכזו.
- (7) לצורך חישוב שווי הוגן של מכשירים פיננסיים שאין להם ציטוט בשוק פעיל, יכללו הנחות לגבי השפעות של רכיבים נגזרים משובצים, אשר לא הופרדו מהמכשיר המארח בהתאם לחלק א'1 להוראות הדיווח לציבור (כגון אופציות חוזיות מסוימות לפרעון מוקדם, להארכת תקופה בריבית קבועה מראש, או לשינוי בסיסי הצמדה של המכשיר הפיננסי). יש לתת גילוי נפרד להנחות ולפרמטרים העיקריים שעמדו בבסיס המודל, ולהשפעת הנחות אלו על השווי ההוגן. מדידת השפעת הנחות כאמור על השווי ההוגן תבוסס על מודל מתועד, שמשמש בנתונים הניתנים לאימות, וכולל, במידת הצורך, הנחות ברורות לגבי התפתחויות עתידיות.
- כאשר ההשפעה של רכיבים כאמור על שווי הוגן של מכשיר פיננסי, הכולל רכיבים כאמור, אינה מהותית, יינתן גילוי למאפייני המכשיר הפיננסי, לשווי ההוגן המתייחס ולסיבות שבגינן השפעת הרכיבים אינה מהותית.

- ג. הדרישה לגילוי מידע בדבר שווי הוגן אינה כוללת את הסעיפים הבאים :
- (1) השקעות בחברות מוחזקות (סעיף 32) ;
 - (2) התחייבויות לזכויות עובדים (סעיף 41) ויעודות לפיצויי פיטורין ;
 - (3) בוטל ;
 - (4) בוטל ;
 - (5) הון עצמי (סעיף 43).

51ב. שווי הוגן של מכשירים לא פיננסיים

תאגיד בנקאי רשאי להציג אומדן של שווי הוגן של מכשירים לא פיננסיים, של קשרים עסקיים ונושאים אחרים ובלבד שהגילוי שלהם יהיה נפרד מהגילוי של שווי הוגן של מכשירים פיננסיים הנדרש על פי הוראה זו, ויצויין אופן החישוב .